

6º dia: Política Pública - Saúde.

Hwei theã weapãwi Davi e Dário kpeni theã weapuma. Kami yamak+ urhipëhamë saúde akuapënahã theã thamãhe witiñaha yama theã yai thapë tha? Kami yanomae yamakini FUNASA theã u xiha theã kua pënahã theã kure theã wawë ma i parioma. FUNASA amapruuwi theã thamãhe, Kai owã akuãwi theã ã pree wawë mamãhe, kama pën i Remédio yamapë naka taanimi, yutuha yamak i nakamu hikoma yaro, kami yanomae yamakini yama theã yai thã apu pihio pënahã yamathë pëxima.

Secretaria Especial de Saúde Indígena Yanomami e Ye'kuana

Wanë kami yanomae wamarek+ yai pairipranii, kami yamak+ urhipë hamë hospitalis yamapë yai thapuu pihio, Boa Vista hamë yamak+ xiro raakae huu yaro theã totiniimi, yamak+ haru mao tēhë yamak+ xiro huu, waisipë yamak+ porepëo tēhë yamak+ huimi, kuë hoyamë materiais permanentes wama pë yai thakii, kaho Secretaria Especial de Saúde Indígena theã wa pata nuu yaro.

Ihi tēhë Antônio Alves waa hwama, awei k ami yanë yathë thaprii, hoyamë yanomae urihiamë kami yanë Internet ya thaa+ pihio, kaho wamak+ha napëpë kãwãwã pëã huayopë kamapë ihirupëhamë, radio hamë yanomae wamak+ã hwaï tēhë wamak+ã hwaï yapë kai maopëhe. Kami yaka kiinë ñaha yathë riã tha i, kuë yaro hwei yathëã thaprarema, kaho wamak+ha.

Ñaha kuë yama theã pëxima iwi yama theã oniprarema, yama theã xima iwi, pata ehamë kama Antônio Alves ehamë.

Enio Mayanawa Yanomami

Fotos: Dário Vitório Yanomami
Diagramação: Hanna Limulja - ISA

HUTUKARA

THË Ñ

Hutukara urihi noamatima a wãha

Jornal da Hutukara Associação Yanomami - Número 6 - Dezembro de 2010

Toototopi hamë pata Assembleia Geral da Hutukara theã hamë pree yanomae yamak+ kokomoma 50 yano pë kutaopënahã yamak+ naka yoakurayoma.

Pree yanomae yamak+ne, Assembleia Geral da Hutukara ya maanë prakarema yama anë fotoarema. Napë pene kami yanomae wamarek+ noamak+ wihã yama pë pree nakarema FUNAI, FUNASA, ISA. Ai napë pata Ministério da Saúde, Antônio Alves, kami yanomae wamarek+ pree temi tothi pëmapuu pihio, yama pree nakarema.

Ñaha kuë yaro kami yanomae yamak+ pree toprarayoma, hwei tēhë pree pata thëpënë. Hutukara a lutamuwã theã yai taaremahe, yutu hamë kami yamak+ne pata pënë. Hutukara waãha hapa hira ktiwihã kami ihuru yamak+ne. Hutukara Associação Yanomami yama waãha.

Waoto pramarema, kuë yaro hwei tēhë pree yanomae thëpënë. Hutukara waãha hira prakure mahë. Kuë yaro pata yama thëpë xitopararama, pã tothi yama hereamoma yamak+ ohii maoma, 1.200 yamak+ kuoma makii, yamak+ ohii mamoma yaro pree pata thëpë xitopararama.

Kuë yaro kami presidente ya axë toprarama, kami yanë pata ya thëpë ohi wa yama maoma yaro, ñaha pata ya thëpë thaa moma yaro. Hutukara theã hã kami ware kohipë, noa nã koremahe, ipa pata thëpënë kami ware pihã puu yathë.

Kuë yaro kaho pata wamak+ pree topraru paxio. Awei pree pata wamak+ne, kami wamare prahama pihio maoma yaro.

Awei kami riha theã tothi xoa. Kami yanë pree yanomae wa mak+ noa maã waoto yaro, kuë yaro kami yanë kaho wamak+ pree noa maã xoa, napë pë hamë. Kami yanë pree yanomami noamatima wãkua hikiparioma yaro. Napë pene samir yanomae wamak+ urihã pë riã kohipë toã pihio makihii, kami yanë napë ya pë noa pree kohipë mahuma, napë kamã ya e theã waisipë puu hikia yaro, Davinë kam yanomae wamarek+ noa mimi, napë pë urihi pë hamë xiro pã pã, hiya wamak+ne, kami wamare noa thã puonëma.

Kami yanë peheti yanomae wamak+ noama taromã. Ipa pata thëpë noaha kami yanë napë pata ya noa, kohipë xurukã xoatarama, kuë yaro kami yanë pree yanomae wamak+ne xawina ruamama, kami yanë, napë pë pã ipa yanomae wa mak+ maprupã pihio maoma yaro, kuë yaro hwei tēhë wa mak+ ihuru pë oakorayoma.

Hwei tēhë kami riha pree wamak+ topraru. Davi a moyamë mao kunaha napë pë xaywa pënë kami yanomae yamak+ mori maprapio noa ñahã yamak+ pree pihã yai kutu.

Awei, hwei tēhë pree yanomae yamak+ne Hutukara Associação Yanomami yama a rëmapu hikia, pree yamak+ne, napë yama pë maprapu, kami yanomae yamak+ yainë urihi yama a pree noa maã, napë pënë kami wamak+ urihã pë thomu mao pëhe.

Kami yamak+ Hutukara Associação aha pree yanomae wamak+ kohipë uprakii, kami yamak+ urihi pë hamë napë pata pënë mneração theã riã ñaha warobã, kuë yaro pree yanomae wa mak+ pihã moyamëkã. Hutukara eha yapri pree wamak+ pihã kohipë upra pãrikii.

Kami yamak+ urihã pë noa mamu pihio yaro, kami yanë wamak+ pihã moyamë hitama pree yanomae yamak+ne hwei urihi ya maa kohipë noa maã tēhë moyamë kami yamak+ urihã pë hamë napë pë ahetepu hã taonimã.

Kuë yaro pree yanomae yamak+ne. Hutukara yama wãkohipë, pairipriã, yanomae noamatima a kutaenë, awei ñaha kamianë, kaho wamak+ maã moyamë mao pihio. Awei pree yanomae wamak+ pihã hoõripnëmahã. Temi tothi yama pã xaoiti.

Yanomae noamatima wãkohipë ya ñã oniprarema
Davi Kopenawa Yanomami

